

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11),, како и врз основа на член 30 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14 и 116/14) министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по **физичко и здравствено образование** за IX одделение на деветгодишното основно образование за учениците со **оштетен вид** во посебните училишта и посебните паралелки во основните училишта.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

АДАПТИРАНА НАСТАВНА
ПРОГРАМА ЗА УЧЕНИЦИТЕ СО
ОШТЕТЕН ВИД

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ

IX ОДДЕЛЕНИЕ

Скопје, август 2015

ДЕВЕТГОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО IX ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот /ученичката:

- да изведува вежби за правилен физички развој (оформување на телото) и развивање на базичната моторика на движење и спортување;
- да го држи телото правилно во сите положби, и тоа во: седење, стоење, движење (одење и трчање);
- да ги увежбува и усовршува техниките на трчање, скокање во далечина и височина, со позитивни влијанија врз развојот на функционалните и моторичките способности;
- да ги усвојува и увежбува основните спортско-технички знаења од гимнастиката и ритмиката;
- да усвојува и изведува до 3 народни ора од родниот крај и современи танци, развој на моторичките способности сообразени на ритмот на музиката;
- да ги усвојува и усовршува спортско-техничките и тактичките знаења од голбалот, да ја одржува и развива општата психомоторика, како и специфичната моторика;
- да го усвојува основното спортско-техничко знаење од одбојката, да ја одржува и подобрува општата моторика, како и специфичната моторика на движење со рацете и телото во однос на топката;
- да ги усвојува елементите на пинг-понг и специфичната моторика на движење при оваа игра;
- да соработува и учествува во тимска активност, да поседува фер - плеј способности и однесувања во натпреварите;
- да се ослободува од стрес состојби и психичка и физичка напнатост во колективни игри и натпревари;
- да создава и применува здравствено - хигиенски навики во вежбањето и спортувањето за чување и унапредување на сопствената хигиена и здравје;
- правилно да ги применува поимите од воспитно-образовното подрачје физичко и здравствено образование (спортски реквизити, справи и помагала).

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

ТЕМА- ВЕЖБИ И ИГРИ ЗА ПРАВИЛЕН ФИЗИЧКИ РАЗВОЈ И ПОДГОТОВКА			
ЦЕЛИ	СОДРЖИНИ	ПОИМИ	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <p>Ученикот / ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да применува вежби за растегнување, јакнење и лабавење на мускулите за обликување на телото и движењата; - да ја подобрува општата физичка подготовка со правилно изведување вежби за позитивен анатомско - физиолошки, функционален и моторички развој. - да ги одржува и подобрува индикаторите на здравјето (психомоторните способности). 	<ul style="list-style-type: none"> - Комплекси вежби за: <ul style="list-style-type: none"> - рамениот појас, вратот и горните екстремитети; - трупот (стомачна и грбна мускулатура); - вежби за карличниот дел и долните екстремитети. - Комплекс вежби на: партер со поскокнувања, скокања во место и движење; - комплекс вежби на рипстоли и други справи; - комплекс на вежби со реквизити за развивање на силата, за истегнување и лабавење; - елементарни и штафетни игри. 	<ul style="list-style-type: none"> - Јакнење, лабавење и истегнување на мускулатурата - спортска општа физичка подготовка - вежби за рамениот појас, за трупот, карличниот појас- предели- топографија на телото. 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување, демонстрација и изведба на вежби за обликување на телото и движењата. - Дозирање на вежбите, особено на истрајното трчање кое треба да биде умерено според способностите на учениците. - Објаснување, демонстрација и изведба на комплекс вежби за сите мускулни групи на телото (рамениот појас, вратот и горните екстремитети, мускулатурата на трупот - стомачна и грбна и мускулатурата на карличниот дел и долните екстремитети). - Објаснување, демонстрација и изведба на вежби во стоечка или седната положба со статичен и динамички карактер, видови на поскоци и скокови во место и движење, комбинирано користење на реквизити. - Комплекс вежби и движења за превентивно делување од појавата на деформитети. - Елементарни и штафетни игри. <p>Фондот на вежбите се менува за да се избегне евентуалната монотонија кај учениците на часовите.</p>

			<p>На слепите ученици им се дава знак со плескање на рацете за времето (почеток на одредена активност).</p> <p>- (Важно е на ученикот со оштетен вид вербално да му се објаснат движењата кои треба да ги направи, или пак да ја осознае положбата на телото на неговиот соученик за соодветното движење преку допир).</p> <p>Во рамките на овој вид вежби од особена важност е примената и на соодветни вежби од психомоторна реедукација.</p>
--	--	--	---

ТЕМА- АТЛЕТИКА			
ЦЕЛИ	СОДРЖИНИ	ПОИМИ	Активности и методи
<p>Ученикот / ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги увежбува и усовршува елементите од атлетиката: техники за трчање, скокање и фрлање; - да ја развива и усовршува општата координација и координацијата со рацете со нозете; - да ги развива способностите за истрајно трчање (издржливост и аеробни способности); - да ја одржува и развива способноста за брзо трчање и развој на аеробни и анаеробни способности, брзина на движење и експлозивност); - да ги увежбува и усовршува скоковите во далечина и височина (развој на скокалност, координација и експлозивност); - да ја развие силата на мускулните групи на горните екстремитети, рамениот појас и вратот; развој на прецизноста и координацијата на 	<p>Трчање:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Штафетно трчање (усовршување и натпревари) <p>Скокови:</p> <ul style="list-style-type: none"> (усовршување и натпревари) - во далечина-“свиена или висечка техника” - во височина-“опчекорна или стредел техника” <p>Фрлање ѓуле</p> <ul style="list-style-type: none"> “школска или бочна техника” усовршување 	<p>атлетски натпревари</p> <ul style="list-style-type: none"> - Атлетска Техника - тактики во Атлетиката - брзо трчање -правила на атлетските дисциплини 	<p>Објаснување, демонстрација, изведба и увежбување на висок старт на даден знак; на места / старт / трчај.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Истрајно трчање на 700 или 800 метри. - Трчање на 100 метри за време. - Објаснување, демонстрација, изведба и увежбување низок старт со користење натрите знака, и тоа: на своите места / подготви се / старт (наставникот внимава на изведувањето на стартот со настојување набрзо тргнување и експлозивно истрчување). - Објаснување, демонстрација и изведба на техники на атлетски скокови во далечина и височина во четири фази (залет, одраз, лет и доскок) со мерење на должина и висина на скоковите). - Натпревари меѓу учениците, полигони, штафетни игри: 4ц60м; 4ц100м; 4ц300м. - учество на кросеви и натпреварување во парови слабовиден со слеп ученик и натпревари на малите олимписки игри. <p>Активност може да се корелираат со активностите и целите во наставниот предмет ориентација и мобилност.</p>

телото во просторот.			Скок на различна височина, со претходно објаснување (превенирање и/или избегнување на физички повреди).
----------------------	--	--	---

ТЕМА – ГИМНАСТИКА СО РИТМИКА			
ЦЕЛИ	СОДРЖИНИ	ПОИМИ	Активности и методи
<p>Ученикот / ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ја усвојува, увежбува и усовршува техниката на елементите од гимнастиката и ритмиката со тенденција за нивно поврзување во комбинации; - да ја развива силата на големите мускулни групи, координација во просторот, еластичноста, локалната координација, рамнотежата и експлозивноста; - да се оспособува да помага и асистира; - да ја усовршува техниката на прескокнување-развивање на експлозивност, брзина, скокалност, координација во просторот со сигурно доскокнување; - да ја јакне силата на мускулните групи на горните екстремитети; - да ја подобрува општата моторика и координацијата на движење во просторот; - да ја развива рамнотежата; 	<p>Акробатика:</p> <p>техника стој; мост техника Премет во страна „свезда”.</p> <p>машка и женска шпага;</p> <ul style="list-style-type: none"> - една од вагите - ритмички прескокнувања; - комбинации од совладани елементи <p>Прескокнувања:</p> <ul style="list-style-type: none"> - техника на разношка и згрчка преку “коњ” <p>Вратило (дочелно и високо):</p> <ul style="list-style-type: none"> - усовршување на техниката на нишање во вис; - во предниш зафат на десно потколено. - техника на вртење во упор јавајќи напред и назад; <p>Алки (ниски):</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Алки - Разбој за машки и двовисински разбој за женски - Опирања Замав 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување, демонстрација и изведба на вежби од гимнастиката: акробатика, прескоци преку јарец со помош и под надзор на наставникот, вежби на ниска греда и висови и нишања на алки, разбој и вратило. (Наставникот посветува посебно внимание на асистенцијата при изведувањето на вежбите.) - Штафетни игри и полигони со усвоени елементи од атлетика и гимнастика. - Објаснување, демонстрација и изведба вежби за истегнување и превентива за појава на телесни деформитети. - Посебни активности и методи при изведбата на вежбите кај учениците кои имаат страв и несигурност. - Објаснување, демонстрација и изведба комплекс вежби од корективната гимнастика за ученици со телесни деформитети, како и комплекси превентивни вежби за ученици предиспонирани кон телесни деформитети. - Полигони.

<p>- да се оспособува за правилно и координирано ритмичко одење и трчање и да развива естетско држење на телото при движењата во простор;</p> <p>- да се оспособува за координирани ритмички поскоци и скокови и за ритмички и грациозни движења во просторот усогласени со музика.</p>	<p>- висови и промена во висење;</p> <p>- нишање во вис преден.</p> <p>Разбој (машки);</p> <p>- нишање со потпирање и од нишање во опирање.</p> <p>Греда</p> <p>Средно-висока одење, трчање и потскокнувања;</p> <p>детски потскокнувања, вртења и ваги на греда;</p> <p>увежбужување</p> <p>- доскокнување од греда</p> <p>Коњ со рачки:</p> <p>- наскок со нишање;</p> <p>- наскок нишање и опчекорување со една па со друга нога.</p> <p>- соскоци</p> <p>Двовисински разбој;</p> <p>-узмах на ниската притка со превртување напред.</p> <p>Ниска греда:</p> <p>- одење со потскокнување по ниска греда;</p> <p>- одење и вртење со потчучнување на едната нога за 180°;</p> <p>- поскокнување по избор.</p> <p>- Ритмика:</p>		<p>- Комбинирање ритмички состави од научени елементи со и без реквизити.</p> <p>Развој на поимот за естетика, естетско и правилно држење на телото.</p> <p>Организирање натпревари по танцување.</p> <p>Спојување на елементи на одредени движења во комплексна целина.</p> <p>Игри: имитација на движењата на животните.</p>
---	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none">-увежбување на состави;- - ритмичко одење и трчање;- ритмички потскокнувања: детски, мачешки и далековисоки скокови;- комбинации на ритмичко одење, потскокнувања, трчања со и без реквизит со музика;- ритмички вежби со реквизити;		
--	---	--	--

ТЕМА - ТАНЦИ			
ЦЕЛИ	СОДРЖИНИ	ПОИМИ	Активности и методи
<p>Ученикот / ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да усвојува, увежбува и усовршува народни ора и современи танци по избор со поттикнување на позитивните емоционални чувства и развој на моторичките способности во корелација со музика и ритам на движење; - да ја развива естетската компонента за став и држење на телото; - да ги развива функционалните и психомоторните способности и општата моторика и локомоторниот апарат. 	<p>Народни ора: три народни ора по избор на учениците и наставниците; начини на држење за раце и движење во простор. Држење на телото во танците екори во танците</p> <p>Современи танци: современи танци по избор (2)</p>	<p>Имиња на народни ора и танци</p>	<p>Повторување на научените народни ора и современи танци. Усвојување чекори, движења и игра на нови 3 (три) народни ора, карактеристични за традициите на просторите на живеење. Вежбање на брзината на изведбата на танците (со поспоро и побрзо темпо). Со удар со ногата на подот на слепите ученици им се сигнализира дека започнува играњето на орото. Играње народни ора со побавно темпо и едноставни чекори (учениците може да изберат уште едно народно оро кое ќе го научат со музика да го играат). Изведување на научените ора и танци на училишните приредби (јакнење на самовербата кај учениците).</p>

ТЕМА: ГОЛБАЛ			
ЦЕЛИ	СОДРЖИНИ	ПОИМИ	Активности и методи
<p>Ученикот /ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да увежбува и совладува елементи од фудбалот; -да ја осознае улогата на моториката поврзана со елементите со топка слободно водење и движење со топка; -да усвојува техника на додавање на топката и шутирање во гол. 	<p>Основни елементи во голболот(разни додавања и шутирања).</p>	<p>голбал</p> <p>Водење на топка во голбалот</p> <p>Гол во голбалот</p> <p>голбалско шутирање</p> <p>голбалско игралиште</p>	<p>Слободно водење на топка во Голбалот.</p> <p>Голбалско шутирање во сид со прифаќање на одбиена топка.</p> <p>Голбалско додавање и примање на топка во парови во место.</p> <p>Слободно голбалско шутирање и шутирање на топка во одредена цел и во гол.</p> <p>Игра - голбал со модифицирани правила.</p> <p>Голбалот е игра со специјална звучна топка наменета за слепи лица. Се препорачува да се изработи модел терен за голбал од пластелин (слепите ученици да добијат елементарна претстава за каква игра станува збор).</p> <p>Објаснување, демонстрација и изведба на фрлање на топка во голболот.</p> <p>Објаснување, демонстрација и изведба на поентирање во голболот.</p> <p>Објаснување, демонстрација и изведба одбрамбени задачи во голболот.</p>

ТЕМА: СПОРТСКИ ИГРИ – ПИНГ-ПОНГ			
ЦЕЛИ	СОДРЖИНИ	ПОИМИ	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да увежбува и усовршува основни елементи на пинг-понг; - да ја развива манипулативната моторика на спретно реагирање; - да се запознава со основните техники на држење на рекетот; - да ги учи и применува правилата на пинг-понг играта. 	<p>Држење на рекет Пинг-понг стилови (европски, азиски) Основни пинг-понг ставови Удар со топчето Сервисирање</p>	<p>Пинг-понг Сервисирање Форхенд Бекхенд</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Демонстрирање и вербално објаснување на стилови, ставови и движења-во пинг-понг играта. - Вежби: одбивање на топчето од сидот на салата, подот, преку мрежа, речење на топчето (со рекет), со лева и десна рака. - Објаснување, демонстрација и изведба Вежби за увежбување и усовршување на техниката на пинг-понг, тактика во напад и одбрана. - Играње пинг-понг поединечно или во парови. - Мини натпревари во училиштето.

НАСТАВНИ ТЕМИ – ПОДРАЧЈА КОИ СЕ РЕАЛИЗИРААТ ВО ДОГОВОР СО РОДИТЕЛИТЕ

- ПЛИВАЊЕ СО АКТИВНОСТИ НА ВОДА И ОБУКА НА ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ
- СКИЈАЊЕ СО ОБУКА НА ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ
- ПИНГ-ПОНГ
- ИЗЛЕТИ (СО ПЕШАЧЕЊА, СО ВЕЛОСИПЕДИ)
- УЧИЛИШТЕН СПОРТ
- СПОРТСКИ ШКОЛИ
- ПЛАНИНАРЕЊЕ
- ВЕЛОСИПЕДИЗАМ со тандем велосипеди за слабовиден и слеп ученик.
- РОЛЕРИ
- МИНИ ТЕНИС
- БАДМИНТОН
- ЛИЗГАЊЕ
- Брајов шах.

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Наставната програма за физичко и здравствено образование за учениците се организира и реализира на совладаните елементи од наставните програми од претходните одделенија. Програмата овозможува континуитет на претходните наставни програми со вградување на спецификите за возраста и содржините кои доаѓаат како надградба во темите синтетизирајќи ги научените елементи од спортовите и новите елементи кои треба во наставата да се научат сообразно со способностите на учениците со цел да се постигне повисок квалитет во наставата и поширок спектар на совладани елементи од спортовите и постигнување на здравствени ефекти.

Првата тема *Вежби и игри за правилен физички развој и подготовка* останува како општа и основна потреба на учениците за перманентно подигнување на општите физички способности и подвижност на локомоторниот апарат и организмот во целина, за што наставниците треба да обрнат внимание на изборот и влијанието на вежбите, елементите и игрите со одмерено дозирање и разновидност во работата да се задржи и унапреди интересот и мотивацијата за вежбање. Наставниците треба да обрнат посебно внимание учениците правилно да ги изведуваат елементите со реквизити и помагала адекватно на способностите и возраста.

Наставникот го следи морфолошкиот статус на учениците и презема мерки при евентуална појава на телесни деформитети и тоа со засилен интензитет и внимание кон овој проблем со примена на адекватни комплекси вежби. Поради тоа на секој час по физичко и здравствено образование задолжително се изведуваат вежби за оформување на телото и движењата, а наставникот треба на учениците да им задава и домашни задачи за вежбање на вежби за оформување на симетрично тело и движења. Учениците се мотивираат редовно и правилно да вежбаат и да го негуваат своето тело.

По договорот со родителите, наставникот подготвува програма за избраните содржини - теми - наставно подрачје.

За учениците со оштетен вид најважно е сите активности по овој предмет по вербален пат да се објаснуваат од страна на наставникот. Ученикот со оштетен вид по тактилен и аудитивен пат да ги перципира и восприема информациите и деталите за активностите кои треба да се изведат. За време на часовите во зависност од конкретната активност на наставникот му се препорачува да употребува звучни предмети како на пример звучна топка.

За учениците со оштетен вид, исто така, е важно за време на часовите да се работи и на психомоторната реедукација во корелација со темите и активностите.

Она што е неизбежно за овој предмет е неговото корелирање со предметот ориентација и мобилност преку консултација на

двајцата наставници.

Преку овој предмет ученикот со оштетен вид се мотивира да размислува за своето тело, правилно да го осознава и разбира, да размислува за своето здравје, правилно да го чува и заштитува.

Преку овој предмет на наставникот му се овозможува употребувајќи ја својата креативност и професионалност правилно да го насочи растот и развојот на ученикот/ученичката.

Доколку условите на училиштето дозволуваат, наставникот во планирањето и изведувањето на активностите по предметот физичко и здравствено образование треба да употреби и специфични наставни помагала како, на пример, вакуум преса или сњелл тоуцх апарат со цел рељефно да преслика одредени движења или положби на телото кои ученикот со оштетен вид тактилно ќе ги почувствува и ќе научи правилно да ги изведува.

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Според Законот за основно образование, Концепцијата и целите на наставната програма по физичко и здравствено образование, постигањата на учениците во девето одделение бројчано се оценуваат.

При формирањето на бројчаната оценка наставникот води сметка за сите постигања на ученикот во наставата, бидејќи сите тие се подеднакво важни. Имено, тој бројчаната оценка ја формира според ангажирањето на ученикот, спортското знаење, физичкиот напредок и способностите, залагањето, редовноста, комуникацијата, фер-плеј однесувањето, соработката и помагањето, исполнувањето на здравствено-хигиенските услови и навики пред, за време и по изведувањето на наставата. Во физичкото и здравственото образование нема посебни часови за оценување. Наставникот на секој час ги следи постигањата на ученикот во сите компоненти, ги евидентира и на тие основи формира оценка. На часот по физичко и здравствено образование наставникот посебно внимава наставата да ја изведува без никакви стресови или стрес ситуации, така што ученикот секој час треба да го заврши со позитивно емоционално чувство.

Физичките способности кај учениците се различни, па поради тоа наставникот не смее од нив да бара или поставува какви било норми за оценка. Секој индивидуално се оценува врз основа на залагањето и способностите, редовноста и другите елементи. Индикаторите на здравјето (психомоторните и функционалните способности) не се норми за оценување, тоа се елементи за наставникот да знае кого колку може да го оптовари ученикот во границите на позитивното влијание.

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови се темели на Нормативот за простор, опрема и наставни средства за деветгодишното основно училиште донесен од страна на министерот за образование и наука со Решение бр. 07-1830/1 од 28.02.2008 година.

6. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

За реализација на наставната програма по физичко и здравствено образование со учениците со оштетен вид за деветто одделение во основното образование предвидени се наставници со завршен факултет за физичка култура VII/ 1, наставна насока и соодветна дефектолошка наобразба.

Потпис и датум на утврдување на наставната програма

Адаптираната наставната програма по *физичко и здравствено образование* за IX одделение на деветгодишното основно образование за учениците со **оштетен вид** во посебните училишта и посебните паралелки во основните училишта, врз основа на утврдената соодветна наставна програма за деветгодишно основно образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

Бр.12-15172/1
22.09.2015 година

Министер

Abdilaqim Ademi

Изготвил: работна група, координатор Мустафа Алиу, советник
Контролирал: Трајче Ѓорѓиевски, раководител на одделение
Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор